

УДК 001.89-047.44:371-057.4-053.81(4+477)

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12\(42\)-2501-2515](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12(42)-2501-2515)

Саюк Марія Вікторівна науковий співробітник відділу дослідницької діяльності університетів, Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-7648-5708>

ПОЛІТИКИ ТА ПРАКТИКИ ОЦІНЮВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ НАУКИ

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз політик і практик оцінювання дослідницької діяльності молодих учених в умовах поширення принципів відкритої науки. Метою дослідження є виявлення трансформацій сучасних підходів до оцінювання наукових результатів дослідників на ранніх етапах кар'єри та визначення їх впливу на професійне становлення молодих учених. Методологічну основу роботи становлять аналіз нормативно-правових актів, міжнародних європейських стратегічних документів у сфері відкритої науки, а також порівняльний аналіз національних і європейських практик оцінювання дослідницької діяльності.

У статті проаналізовано підходи до оцінювання молодих учених у країнах Європейського дослідницького простору на прикладі Нідерландів, Німеччини та Фінляндії, які репрезентують різні моделі реформування систем оцінювання. Обґрунтовано, що традиційні кількісні метрики, зокрема публікаційні показники та рейтинги, не повною мірою відображають науковий потенціал молодих учених і можуть створювати додаткові бар'єри для їх кар'єрного розвитку. Виявлено, що впровадження наративних форматів оцінювання, орієнтація на якісні показники, визнання внеску у відкриту науку, інтернаціоналізацію та командну дослідницьку діяльність сприяють формуванню більш справедливих і сталих кар'єрних траєкторій.

Окрему увагу приділено українському контексту, зокрема інструментам державної грантової та стипендіальної підтримки молодих учених як елементам формалізованого оцінювання наукової діяльності. Результати дослідження засвідчують доцільність переходу від домінування кількісних індикаторів до комплексного оцінювання, що поєднує аналіз досягнень і прогнозування професійного потенціалу молодого вченого з урахуванням принципів відкритої науки. Отримані висновки можуть бути використані при вдосконаленні національних та інституційних політик оцінювання

дослідницької діяльності молодих учених в Україні в контексті інтеграції до Європейського дослідницького простору.

Ключові слова: молодий вчений, оцінювання дослідницької діяльності, рейтинг, метрики.

Saiuk Mariia Researcher, Department of Research Activities of Universities, Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-7648-5708>

RESEARCH ASSESSMENT POLICIES AND PRACTICES FOR EARLY CAREER RESEARCHERS UNDER OPEN SCIENCE

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of policies and practices for assessing the research activities of early career researchers in the context of the growing implementation of open science principles. The purpose of the study is to identify transformations in contemporary approaches to evaluating research outcomes at early stages of academic careers and to determine their impact on the professional development of early career researchers. The methodological framework of the study is based on the analysis of regulatory and legal acts, European strategic policy documents in the field of open science, as well as a comparative analysis of national and European research assessment practices.

The article examines approaches to the evaluation of early career researchers within the European Research Area, using the cases of the Netherlands, Germany, and Finland, which represent different models of research assessment reform. It is substantiated that traditional quantitative metrics, including publication indicators and rankings, do not fully capture the research potential of early career researchers and may create additional barriers to their career development. The study reveals that the introduction of narrative assessment formats, a shift toward qualitative indicators, and the recognition of contributions to open science, internationalisation, and team-based research activities contribute to the development of more fair and sustainable academic career trajectories.

Particular attention is paid to the Ukrainian context, specifically to state-level grant and scholarship schemes for early career researchers as elements of formalised research assessment. The findings demonstrate the relevance of transitioning from the dominance of quantitative indicators to a comprehensive assessment approach that combines the evaluation of achievements with the forecasting of professional potential, taking into account the principles of open science. The results of the study may be used to improve national and institutional

policies for assessing the research activities of early career researchers in Ukraine in the context of integration into the European Research Area.

Keywords: early career researcher, research assessment, ranking, metrics.

Постановка проблеми. Трансформація сучасних систем наукових досліджень зумовлює необхідність переосмислення підходів до оцінювання дослідницької діяльності, зокрема в контексті поширення принципів відкритої науки. Особливе місце в цих процесах посідають молоді вчені, які перебувають на ранніх етапах наукової кар'єри та водночас є однією з найбільш уразливих груп у системі дослідницького оцінювання. З одного боку, саме молоді вчені розглядаються як ключові агенти впровадження принципів відкритої науки, активні користувачі цифрових інфраструктур, відкритих репозитаріїв і нових форм наукової комунікації. З іншого – існуючі системи оцінювання нерідко не враховують специфіки ранніх кар'єрних етапів, що посилює ризики академічної нестабільності, прекарності та нерівного доступу до ресурсів і визнання.

У цьому контексті відкрита наука постає не лише як сукупність інструментів і практик, пов'язаних із відкритим доступом до результатів досліджень, а як комплексна парадигма переосмислення наукової якості та наукової діяльності загалом. Міжнародні організації та професійні академічні спільноти – зокрема Європейська комісія, UNESCO, Європейська асоціація університетів, COARA, cOAlition S – наголошують на необхідності реформування систем оцінювання досліджень у напрямі визнання різноманітності наукового внеску, врахування контексту діяльності дослідників і зменшення залежності від формалізованих метрик. Для молодих учених ці процеси створюють як нові можливості, так і додаткові виклики, що потребує спеціального аналітичного осмислення.

Актуальність дослідження проблематики оцінювання дослідницької діяльності молодих учених у контексті відкритої науки посилюється в умовах післявоєнного відновлення України. Інтеграція до Європейського дослідницького простору, оновлення національної наукової політики та адаптація інституційних практик до європейських стандартів зумовлюють потребу у виробленні підходів до оцінювання, які поєднували б вимоги відкритості, академічної доброчесності та підтримки сталого розвитку наукових кар'єр. У цьому сенсі молоді вчені виступають не лише об'єктом оцінювання, а й стратегічним ресурсом відновлення та модернізації національної наукової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж останніх років у європейському науковому просторі відбувається переосмислення засад оцінювання наукової діяльності окремих дослідників. Формування нових

підходів відбувається в межах низки міжнародних ініціатив і нормативно-концептуальних документів, серед яких ключове місце посідають San Francisco Declaration on Research Assessment (DORA), Leiden Manifesto for Research Metrics, Hong Kong Principles, рекомендації Open Science Policy Platform (OSSP), Agreement on Reforming Research Assessment, European Framework for Research Careers та European Charter for Researchers, а також документи, присвячені інтеграції відкритої науки й гендерної рівності в дослідницьку політику [1]. Разом із тим, попри наявність спільних орієнтирів, європейський простір оцінювання характеризується відсутністю повної уніфікації: наукові дискусії щодо критеріїв тривають, індикатори зазнають постійного перегляду, а університети та наукові організації, реалізуючи принцип інституційної автономії, розробляють власні моделі оцінювання.

У цьому контексті особливої актуальності набуває питання місця та ролі молодого вченого в академічній системі. Аналізуючи організацію аспірантської підготовки в межах мережі Innovative Training Network, Roshni Biswas та співавтори вказують на структурну проблему – відсутність єдиної рамки Європейського Союзу, що визначала б статус молодого дослідника. На думку авторів, саме ця фрагментованість нормативних підходів ускладнює узгоджене планування й реалізацію програм підготовки докторів філософії [2].

Критичний погляд на домінування кількісних показників у процедурах оцінювання представлено в роботах S. Sarabirou та співавторів. Автори доводять, що орієнтація переважно на кількість прорецензованих публікацій може мати негативні наслідки для кар'єрного поступу молодих учених. Водночас вони пропонують альтернативні інструменти академічної видимості, зокрема використання препринтів, які розглядаються як механізм одночасного поширення наукових результатів і підтримки принципів відкритої науки [3].

Емпіричні дані щодо сприйняття та практичного застосування відкритої науки молодими дослідниками наведено в дослідженні D. Toribio-Flórez та співавторів. Отримані результати свідчать, що саме молоді вчені демонструють вищу готовність інтегрувати відкриті підходи у власну дослідницьку діяльність, тоді як для досвідчених науковців характерною залишається потреба у зміні ставлення до відкритого доступу, відкритих даних та публічного поширення результатів досліджень [4].

Окремий вимір проблеми оцінювання молодих учених представлений у роботі C. Herschberg, Y. Benschop і M. Brink, присвяченій практикам академічного добору кадрів. Дослідники наголошують, що традиційна орієнтація на вже досягнуті результати поступово поступається підходу, в

основі якого лежить оцінка потенціалу молодого вченого. Важливими складовими такого потенціалу визначаються рівень інтернаціоналізації наукової діяльності та досвід академічної мобільності [5].

Мета статті - є аналіз політик і практик оцінювання дослідницької діяльності молодих учених в умовах відкритої науки та обґрунтування можливих напрямів удосконалення відповідних механізмів у вітчизняному контексті. Дослідження ґрунтується на аналізі міжнародних стратегічних документів і рекомендацій, зокрема ініціатив COARA, принципів Лейденського маніфесту, політик відкритого доступу cOAlition S, а також матеріалів, що стосуються розвитку інфраструктур відкритої науки та європейського підходу до підготовки докторів філософії. Методологічну основу розділу становлять порівняльний аналіз, контент-аналіз політик і концептуальне узагальнення сучасних підходів до оцінювання досліджень.

Виклад основного матеріалу. Європейські національні підходи до оцінювання ECRs.

У європейському науковому дискурсі молоді вчені визначається як early career researchers (ECRs) — дослідники, що перебувають на ранніх етапах наукової кар'єри незалежно від віку, але в умовах підвищеної залежності від формалізованих процедур оцінювання [6; 7]. На першому етапі кар'єри рішення щодо фінансування, обіймання посад, викладання, академічного просування та рейтингування найбільш жорстко пов'язані з кількісними показниками результативності, що посилюють нерівність між досвідченими дослідниками та молодими вченими. Це в свою чергу сприяє позбавленню престижності праці наукової кар'єри для молодих осіб, а також обмежує доступ до такої діяльності.

Європейські емпіричні дослідження наголошують, що традиційні метрик-орієнтовані системи оцінювання мають непропорційний вплив на молодих вчених, оскільки не враховують незначний досвід, перерви в кар'єрі, міждисциплінарність, колективні форми авторства та внесок у відкриті дослідницькі практики [8].

Нідерланди

Упродовж останнього десятиліття Нідерланди послідовно реалізують комплексну реформу системи оцінювання дослідницької діяльності, яка поєднує інституційні, національні та культурні зміни. Центральне місце в цій трансформації посідають ініціатива Recognition & Rewards (Erkennen & Waarderen), чинний Strategy Evaluation Protocol (SEP 2021–2027) та національні політики відкритої науки. Сукупно ці рамки формують альтернативу традиційним, метрико-орієнтованим моделям оцінювання та безпосередньо спрямовані на поліпшення умов академічної кар'єри, зокрема для молодих учених (Early Career Researchers, R1) [9;10].

Recognition & Rewards (Erkennen & Waarderen) є ключовим елементом національної політики реформування системи оцінювання академічної діяльності. Система офіційно започаткована у 2019 році у вигляді спільної позиційної заяви провідних наукових та освітніх організацій країни, зокрема Universities of the Netherlands (VSNU), Dutch Research Council (NWO), Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW), Netherlands Federation of University Medical Centres (NFU) та ZonMw. У програмному документі Room for Everyone's Talent: Towards a New Balance in the Recognition and Rewards for Academics наголошується на необхідності зміни балансу між кількісними показниками результативності та якісною оцінкою різних форм академічного внеску, включно з викладанням, відкритою наукою, міждисциплінарною співпрацею та суспільним впливом [9].

Важливим елементом ініціативи є переосмислення академічної кар'єри як багатовимірного процесу, що дозволяє враховувати різні типи талантів (можливостей та компетентностей) і професійних ролей. У стратегічних документах Recognition & Rewards підкреслюється, що система оцінювання повинна підтримувати як індивідуальні, так і командні досягнення, сприяти відкритості науки та сталому розвитку академічної культури. Саме це має вагоме значення для молодих вчених (ECRs), які часто зазнають тиску публікаційної продуктивності на початкових етапах кар'єри [11]. За висновками нідерландських дослідників, домінування кількісних метрик негативно впливає на академічне благополуччя та формує нестійкі кар'єрні траєкторії, тоді як багатовимірне оцінювання створює умови для більш збалансованого професійного розвитку [12].

Практичним інструментом реалізації нових підходів стало впровадження доказових (нарративних) CV (Evidence-based CV) у конкурсних програмах NWO, зокрема в межах програм талантів Veni, Vidi, Vici. У таких CV дослідники мають змогу описувати свій науковий шлях, ключові досягнення та майбутній потенціал у формі структурованого нарративу, а не через перелік публікацій і показників цитування. За результатами аналізу впровадження нарративних CV, проведеного нідерландськими авторами, цей формат дозволяє експертним комісіям краще оцінювати якість і релевантність дослідницького внеску, особливо у випадку міждисциплінарних або нетрадиційних кар'єрних шляхів [13]. Для молодих вчених в країні такі доказові CV мають декілька критично важливих функцій: по-перше, вони дають змогу уточнити досягнення, які в іншому випадку могли б виглядати «недостатніми» та необґрунтованими з точки зору метрик; по-друге, вони зменшують структурну нерівність між дослідниками з різних дисциплін і наукових культур; по-третє, вони сприяють оцінюванню кар'єрного потенціалу, а не лише минулих результатів.

Важливим структурним елементом рамки оцінювання дослідницької активності в Нідерландах є Strategy Evaluation Protocol (SEP 2021–2027). На відміну від багатьох інших моделей, SEP не передбачає стандартизованих рейтингів або балів безпосередньо вченим, а базується на нарративному самооцінюванні, доповненому експертною оцінкою та рекомендаціями для збільшення ефективності або реалізації тих сильних сторін дослідницької команди, що на думку експертів є мало застосованими. Рамка SEP дозволяє враховувати специфіку предметних областей науки, міждисциплінарність досліджень, внесок у відкриту науку, підготовку наукових кадрів (докторів філософії PhD) та академічну культуру. Ключовою особливістю SEP є інституційна інтеграція принципів відкритої науки та Recognition & Rewards. Станом на 2025 рік SEP залишається чинною рамкою й вважається однією з найбільш узгоджених із принципами DORA та Coalition for Advancing Research Assessment (CoARA), до яких приєдналися нідерландські наукові організації. У контексті SEP молоді вчені розглядаються як стратегічний ресурс людського дослідницького потенціалу. Установи повинні демонструвати наявність ефективних механізмів наставництва, підтримки професійного розвитку та сприятливого дослідницького середовища. Для молодих вчених це означає, що основою їх професійного зростання є стала кар'єрна траєкторія, академічне благополуччя, командна робота, наявність наставника, а не кількісні показники публікаційної та дослідницької активності [10].

Впровадження Recognition & Rewards в Нідерландах є довготривалим процесом, який потребує культурної та організаційної адаптації на рівні університетів і дослідницьких інститутів. Аналіз досвіду окремих нідерландських університетів показує, що зміни у практиках оцінювання супроводжуються необхідністю навчання експертів, перегляду внутрішніх регламентів і формування спільного розуміння критеріїв якості [14].

Водночас нідерландські вчені наголошують, що поступовий характер реформи є її перевагою, оскільки дозволяє уникнути формалізму та забезпечити реальне, а не декларативне, зменшення ролі метричної системи оцінювання. У підсумку Recognition & Rewards розглядається як модель, що може сприяти більш сталому розвитку академічних траєкторій, зокрема для молодих вчених, і водночас слугувати орієнтиром для подальших реформ Відкритої науки.

Німеччина

У Німеччині поняття молодого вченого найчастіше використовується у формі *Nachwuchswissenschaftler: innen* або *wissenschaftlicher Nachwuchs* і охоплює дослідників на етапі здобуття ступеня «доктор філософії (PhD)», а також перші 6-8 років після захисту.

На відміну від країн із централізованими рамками оцінювання, у Німеччині система оцінювання дослідницької діяльності, зокрема молодих учених (Early Career Researchers, ECR), формується децентралізовано за участі кількох ключових інституцій на національному рівні. Зокрема:

Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) – Німецький дослідницький фонд – є головною самоврядною організацією з фінансування фундаментальних досліджень у Німеччині. DFG визначає стандарти наукової якості, процедури експертного оцінювання (peer review) та критерії відбору проєктів і дослідників, у тому числі молодих учених. Через свої грантові програми (наприклад, Walter Benjamin Programme, Emmy Noether Programme) DFG має вирішальний вплив на те, які критерії вважаються легітимними для оцінювання ECR, навіть за відсутності єдиної національної рамки [15].

Bundesministerium für Bildung und Forschung (BMBWF) – Федеральне міністерство освіти і наукових досліджень Німеччини – відповідає за формування державної політики у сфері науки, інновацій та вищої освіти. Саме BMBWF ініціює та адмініструє правові механізми регулювання академічної зайнятості, зокрема Закон про строкові контракти в науці (Wissenschaftszeitvertragsgesetz), який безпосередньо впливає на кар'єрні умови молодих вчених і, відповідно, на практики оцінювання їхньої дослідницької діяльності [16].

Значну роль у німецькій науковій системі відіграють громадські дослідницькі організації, які є дослідницькими осередками і мають власні внутрішні політики оцінювання.

Max Planck Society (Max-Planck-Gesellschaft) – Товариство Макса Планка – це мережа дослідницьких інституцій, орієнтованих на фундаментальні дослідження [17].

Helmholtz Association (Helmholtz-Gemeinschaft) – Асоціація Гельмгольца – найбільша наукова організація Німеччини, яка об'єднує наукові центри, що проводять стратегічні, довготривалі дослідження у сферах астрономії, інженерії, енергетики, екології, медицини [18].

Особливу роль у трансформації німецької системи відіграє приєднання ключових інституцій (зокрема DFG та Асоціації Гельмгольца) до CoARA. Це означає поступовий відхід від вузького використання метрик на користь якісних показників. У межах реалізації Угоди про реформування оцінювання досліджень, німецькі фонди дедалі більше впроваджують інструменти, що дозволяють молодим вченим презентувати ширший спектр досягнень: Відкритої науки, створення наборів даних (Data Sets) та активної участі у рецензуванні, що поступово нівелює суворий тиск традиційного принципу «publish or perish» [19;20].

Оцінювання молодих вчених у Німеччині виконує функцію кадрової фільтрації, визначаючи подальші можливості кар'єрного зростання. Незважаючи на заклики європейської спільноти про відповідальне якісне оцінювання, публікаційна активність, імпаکت-фактор залишаються домінуючими критеріями, особливо на початку професійної діяльності молодих вчених. Таким чином, німецький досвід оцінювання молодих вчених демонструє важливість поєднання якісної оцінки, стабільних кар'єрних перспектив та прозорих уніфікованих стандартів для створення рівних можливостей для науковців різних інституцій та організацій.

Фінляндія

Фінляндія займає одну з лідерських позицій у Європейському дослідницькому просторі (ERA) завдяки системному впровадженню відповідального оцінювання досліджень. Ключовим документом, що визначає сучасний вектор розвитку, є національна рекомендація «Good Practice in Researcher Evaluation» (2020), розроблена Федерацією фінських наукових товариств (TSV) [21]. Для молодих вчених (ECRs) ця політика означає перехід від вузького фокуса на публікаційній активності до цілісного оцінювання компетентностей [22]. Національна стратегія відкритої науки та культури досліджень на 2020–2025 роки чітко інтегрує практику «відкритості» як критерій якості. Це створює умови, за яких публікація препринтів, створення відкритих наборів даних та участь у Citizen Science (громадянській науці) офіційно визнаються значущим науковим внеском, що є критично важливим для формування кар'єрного портфоліо на етапі PhD та перших років наукової кар'єри.

Особливістю фінського підходу є активне залучення академічної спільноти до дебатів щодо реформ. Фінські дослідники, зокрема ті, що співпрацюють з інститутом TENK (Finnish National Board on Research Integrity), наголошують, що оцінювання молодих вчених має бути не лише прозорим, а й етично обґрунтованим. Важливим інструментом є використання «Portfolio approach» замість стандартних метрик [23]. Проте, як зазначають автори звіту «Research Assessment in the Transition to Open Science», «науковці на ранніх етапах кар'єри часто відчувають когнітивний дисонанс: з одного боку, національні політики заохочують відкритість, з іншого – міжнародний ринок праці все ще залишається консервативним і орієнтованим на імпакт-фактори журналів. Це змушує фінських молодих вчених вести «подвійну стратегію» публікаційної активності, що підвищує психологічне навантаження» [24].

У загальноєвропейській системі координат Фінляндія виступає як майданчик для ініціатив CoARA. Фінські інституції одними з перших підписали Угоду про реформування оцінювання, ставши прикладом того, як

національна координація (через TSV та Академію Фінляндії) може синхронізувати академічні стандарти з глобальними трендами. Місце Фінляндії в європейській системі визначається її роллю «нормативного лідера», який доводить, що відповідальне оцінювання не зменшує конкурентоспроможність країни, а навпаки, залучає таланти завдяки прозорим та інклюзивним кар'єрним ліфтам, що базуються на якості змісту, а не лише на цифрах цитувань.

Україна

Статус молодого вченого в Україні визначений на законодавчому рівні. Відповідно, базовою відправною характеристикою є саме вік науковця: до 35 років включно для осіб, які мають вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, або вік до 40 років включно, для осіб, які мають науковий ступінь доктора наук. Розглянемо механізм оцінювання діяльності молодих учених, що функціонує в Україні. Зазначена система застосовується під час ухвалення рішень щодо присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD), надання додаткового грантового чи стипендіального фінансування, проектної підтримки, а також забезпечення наукової та/або інституційної допомоги. Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Про присудження ступеня доктора філософії», оцінювання науково-дослідницької діяльності здобувачів здійснюється на основі таких критеріїв [25]:

- виконання та підготовка дисертаційної роботи;
- оприлюднення основних результатів наукового дослідження (з урахуванням кількісного показника – не менше трьох наукових публікацій, що відображають зміст дисертації);
- сформованість теоретичних знань, умінь, навичок і відповідних компетентностей, що визначається шляхом оцінювання результатів засвоєння освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії.

Водночас найбільша частка оцінювання діяльності молодих учених в Україні пов'язана з процедурами надання додаткового грантового або стипендіального фінансування для цієї категорії науковців.

У національному контексті оцінювання та підтримки молодих учених важливу роль відіграють інструменти фінансового стимулювання, що реалізуються на державному рівні. В Україні до офіційних форм грантової та стипендіальної підтримки належать проекти з підтримки досліджень молодих учених, що фінансуються Національним фондом досліджень України (НФДУ), стипендія Кабінету Міністрів України для молодих учених, конкурс проектів фундаментальних наукових досліджень молодих учених, стипендія Президента України для молодих учених (у тому числі в

системі Національної академії наук України), а також Премія Верховної Ради України молодим ученим за вагомі наукові досягнення [26].

Поряд із державними програмами, суттєвого значення набувають грантові ініціативи міжнародних і національних фондів, благодійних організацій та професійних асоціацій, які пропонують альтернативні або додаткові можливості фінансування дослідницьких проєктів молодих учених. Такі програми, як правило, орієнтовані на підтримку інноваційних досліджень, міждисциплінарних підходів, академічної мобільності та інтеграції українських дослідників у міжнародний науковий простір, що розширює спектр інструментів оцінювання й професійного розвитку молодих учених поза межами суто національних процедур.

Висновки. В розвитку наукового потенціалу країни важливу роль відіграють молоді вчені. Завдання, що покладаються на дослідників на початку їх кар'єри, мають чітко корелюватись з викликами сучасності, адже молодь віддзеркалює тренди мінливого світу, визначає потреби суспільства, виступає рушійною силою змін. Метою оцінювання молодих вчених є надання додаткових кар'єрних можливостей, стимулювання дослідницької діяльності та фінансова підтримка. На етапі зміни цієї парадигми оцінювання в Європейському дослідницькому просторі важливим завданням є визначення цільової групи молодих вчених. Відповідно до українського законодавства, відправною точкою у наданні статусу молодого вченого особі є її вік. Такий підхід відмінний від світових практик, де для характеристик ECR застосовують досвід (термін) дослідницької діяльності вченого, а також стан і наявність наукового ступеня доктора філософії (PhD).

Оцінювання молодих вчених зміщується з аналізу минулих досягнень (кількісні показники) на прогнозування їхнього професійного потенціалу. Традиційні моделі, що ґрунтувалися виключно на кількісних бібліометричних показниках (індекси цитування, імпаکت-фактори), виявляються недостатніми для об'єктивної оцінки науковця на початковому етапі кар'єри.

Використання наративних форматів (наприклад, Evidence-based CV) стає інструментом забезпечення справедливості та прозорості оцінювання. Наративний підхід, апробований у Нідерландах та Фінляндії, дозволяє дослідникам якісно обґрунтувати власний внесок у науку, пояснити специфіку свого наукового шляху та значення конкретних розробок для суспільства. Основним завданням, в контексті оцінювання діяльності молодих вчених, є визначення в національному нормативному просторі поняття молодого вченого, що корелюється з європейським підходом, а також розподілення критеріїв оцінки діяльності окремо для аспірантів, окремо для молодих захищених докторів філософії для створення доступного дослідницького середовища для окремих груп вчених на різних етапах кар'єри.

Література

1. Gareth O. OPUS Deliverable 3.1: Indicators and Metrics to Test in the Pilots. *Zenodo*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10670779>
2. Doctoral Studies as part of an Innovative Training Network (ITN): Early Stage Researcher (ESR) experiences / R. Biswas et al. *Open Research Europe*. 2021. Vol. 1. P. 34. URL: <https://doi.org/10.12688/openreseurope.13094.2>
3. On the value of preprints: An early career researcher perspective / S. Sarabipour et al. *PLOS Biology*. 2019. Vol. 17, no. 2. P. e3000151. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pbio.3000151>.
4. Where Do Early Career Researchers Stand on Open Science Practices? A Survey Within the Max Planck Society / D. Toribio-Flórez et al. *Frontiers in Research Metrics and Analytics*. 2021. Vol. 5. DOI: <https://doi.org/10.3389/frma.2020.586992>.
5. Herschberg C., Benschop Y., van den Brink M. Selecting early-career researchers: the influence of discourses of internationalisation and excellence on formal and applied selection criteria in academia. *Higher education*. 2018. Vol. 76, no. 5. P. 807–825. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10734-018-0237-2>.
6. Hicks D., Wouters P., Waltman L., de Rijcke S., Rafols I. Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics. *Nature*. 2015. Vol. 520, No. 7548. P. 429–431. DOI: <https://doi.org/10.1038/520429a>.
7. The Metric Tide: Report of the Independent Review of the Role of Metrics in Research Assessment and Management / J. Wilsdon et al. London : HEFCE, 2015. 164 p. URL: <https://doi.org/10.13140/RG.2.1.4929.1363>.
8. San Francisco Declaration on Research Assessment (DORA). 2012. URL: <https://sfedora.org/read/> (дата звернення: 08.12.2025).
9. Room for Everyone's Talent: Towards a New Balance in the Recognition and Rewards for Academics / VSNU, NWO, KNAW, NFU, ZonMw. The Hague, 2019. URL: <https://recognitionrewards.nl/wp-content/uploads/2020/12/position-paper-room-for-everyones-talent.pdf> (дата звернення: 28.12.2025).
10. Strategy Evaluation Protocol 2021–2027 / KNAW, NWO, VSNU. The Hague, 2020. URL: https://storage.knaw.nl/2022-06/SEP_2021-2027.pdf (дата звернення: 23.09.2025).
11. About the programme. Recognition & Rewards. URL: <https://recognitionrewards.nl/about/about-the-programme/> (дата звернення: 16.10.2025).
12. Rethinking impact factors: better ways to judge a journal / P. Wouters et al. *Nature*. 2019. Vol. 569, № 7758. P. 621–623. DOI: <https://doi.org/10.1038/d41586-019-01643-3>.
13. Narrative CV: Assessment based on quality and content / Netherlands Organisation for Scientific Research (NWO). 2022. URL: <https://www.nwo.nl/en/evidence-based-cv> (дата звернення: 14.09.2025).
14. Recognition & Rewards at EUR: Policy and Practice / Erasmus University Rotterdam. 2021. URL: <https://www.eur.nl/en/about-university/vision-strategy-2030/recognition-rewards> (дата звернення: 09.09.2025).
15. DFG Strategy for the Support of Early Career Researchers / Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG). 2024. URL: https://www.dfg.de/en/research_funding/principles_dfg_funding/support_early_career_researchers/ (дата звернення: 20.09.2025).
16. Bundesbericht Wissenschaftlicher Nachwuchs (BuWiN). National Report on Early Career Researchers 2025: Key Findings. Berlin, 2025. URL: <https://www.buwin.de/dateien/buwin-2025-hauptergebnisse-englisch.pdf> (дата звернення: 28.10.2025).

17. The Max Planck Society: About us / Max-Planck-Gesellschaft. URL: <https://www.mpg.de/about-us> (дата звернення: 23.08.2025).
18. Helmholtz Association of German Research Centres: Research for grand challenges / Helmholtz-Gemeinschaft. URL: <https://www.helmholtz.de/en/> (дата звернення: 09.10.2025).
19. Gesetz über befristete Arbeitsverträge in der Wissenschaft (Wissenschaftszeitvertragsgesetz - WissZeitVG): Federal Law of Germany. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/wisszeitvg/> (дата звернення: 07.10.2025).
20. DFG and CoARA: Commitment to the Reform of Research Assessment / Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG). 2023. URL: https://www.dfg.de/en/service/press/press_releases/2023/press_release_no_51/ (дата звернення: 03.11.2025).
21. Good practice in researcher evaluation. Recommendation for the responsible evaluation of a researcher in Finland / Federation of Finnish Learned Societies. Helsinki: TSV, 2020. DOI: <https://doi.org/10.23847/tsv.73> (дата звернення: 19.09.2025).
22. Open science and research in Finland / Ministry of Education and Culture. URL: <https://avointiede.fi/en> (дата звернення: 18.09.2025).
23. The Finnish Code of Conduct for Research Integrity and Procedures for Handling Alleged Violations of Research Integrity in Finland / Finnish National Board on Research Integrity TENK. 2023. URL: <https://tenk.fi/en/research-integrity/tenk-guidelines> (дата звернення: 24.09.2025).
24. Wahlfors L., Häyrynen O. J. Assessment of Research Quality and Impact in Finnish Universities. *Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland*. 2019. URL: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161633> (дата звернення: 14.06.2025).
25. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування постанови Кабінету Міністрів України від 27 липня 2016 р. № 567 : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січ. 2022 р. № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF> (дата звернення: 28.12.2025).
26. Оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки : монографія / І. Драч, О. Петроє, О. Бородієнко, Н. Приходькіна, І. Регейло, М. Саюк, О. Слободянюк ; за ред. І. Драч, О. Петроє. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 202 с. DOI: <https://doi.org/10.31874/978-617-7486-47-2-2024>.

References

1. Gareth O. (2024) OPUS Deliverable 3.1: Indicators and Metrics to Test in the Pilots. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10670779>
2. R. Biswas et al. (2021) Doctoral Studies as part of an Innovative Training Network (ITN): Early Stage Researcher (ESR) experiences Open Research Europe. 1. <https://doi.org/10.12688/openreseurope.13094.2>
3. Sarabipour, S., Debat, H. J., Emmott, E., Burgess, S. J., Schwessinger, B., & Hensel, Z. (2019). On the value of preprints: An early career researcher perspective. *PLOS Biology*, 17(2), Article e3000151. <https://doi.org/10.1371/journal.pbio.3000151>
4. Toribio-Flórez, D., Tunn, I., Melchior, P., Hummel, S., Kaspar, J., Sun, C., & Beffert, M. (2021). Where do early career researchers stand on open science practices? A survey within the Max Planck Society. *Frontiers in Research Metrics and Analytics*, 5, Article 586992. <https://doi.org/10.3389/frma.2020.586992>
5. Herschberg, C., Benschop, Y., & van den Brink, M. (2018). Selecting early-career researchers: The influence of discourses of internationalisation and excellence on formal and

applied selection criteria in academia. *Higher Education*, 76(5), 807–825. <https://doi.org/10.1007/s10734-018-0237-2>

6. Hicks, D., Wouters, P., Waltman, L., de Rijcke, S., & Rafols, I. (2015). Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics. *Nature*, 520(7548), 429–431. <https://doi.org/10.1038/520429a>

7. Wilsdon, J., Allen, L., Belfiore, E., Campbell, P., Curry, S., Hill, S., Jones, R., Kain, R., & Kerridge, S. (2015). The metric tide: Report of the independent review of the role of metrics in research assessment & management. HEFCE. <https://doi.org/10.13140/RG.2.1.4929.1363>

8. San Francisco Declaration on Research Assessment. (2012). San Francisco Declaration on Research Assessment. <https://sfedora.org/read/>

9. VSNU, NWO, KNAW, NFU, & ZonMw. (2019). Room for everyone's talent: Towards a new balance in the recognition and rewards for academics. <https://recognitionrewards.nl/wp-content/uploads/2020/12/position-paper-room-for-everyones-talent.pdf>

10. KNAW, NWO, & VSNU. (2020). Strategy evaluation protocol 2021–2027. https://storage.knaw.nl/2022-06/SEP_2021-2027.pdf

11. Recognition & Rewards. (n.d.). About the programme. Retrieved October 16, 2025, from <https://recognitionrewards.nl/about/about-the-programme/>

12. Wouters, P., Sugimoto, C. R., Larivière, V., Milojević, S., Cronin, B., Thelwall, M., & Cassi, L. (2019). Rethinking impact factors: Better ways to judge a journal. *Nature*, 569(7758), 621–623. <https://doi.org/10.1038/d41586-019-01643-3>

13. Netherlands Organisation for Scientific Research (NWO). (2022). Narrative CV: Assessment based on quality and content. <https://www.nwo.nl/en/evidence-based-cv>

14. Erasmus University Rotterdam. (2021). Recognition & rewards at EUR: Policy and practice. <https://www.eur.nl/en/about-university/vision-strategy-2030/recognition-rewards>

15. Deutsche Forschungsgemeinschaft. (2024). DFG strategy for the support of early career researchers. https://www.dfg.de/en/research_funding/principles_dfg_funding/support_early_career_researchers/

16. Konsortium Bundesbericht Wissenschaftlicher Nachwuchs. (2025). National report on early career researchers 2025: Key findings. <https://www.buwin.de/dateien/buwin-2025-hauptergebnisse-englisch.pdf>

17. Max-Planck-Gesellschaft. (2025). *About us*. <https://www.mpg.de/about-us>

18. Helmholtz-Gemeinschaft. (2025). Research for grand challenges. <https://www.helmholtz.de/en/>

19. Gesetz über befristete Arbeitsverträge in der Wissenschaft (Wissenschaftszeitvertragsgesetz - WissZeitVG) [Act on Fixed-term Contracts in Science]. (2007). <https://www.gesetze-im-internet.de/wisszeitvg/>

20. Deutsche Forschungsgemeinschaft. (2023, December 1). DFG and CoARA: Commitment to the reform of research assessment [Press release]. https://www.dfg.de/en/service/press/press_releases/2023/press_release_no_51/

21. Federation of Finnish Learned Societies. (2020). Good practice in researcher evaluation: Recommendation for the responsible evaluation of a researcher in Finland. TSV. <https://doi.org/10.23847/tsv.73>

22. Ministry of Education and Culture. (2025). Open science and research in Finland. <https://avointiede.fi/en>

23. Finnish National Board on Research Integrity TENK. (2023). The Finnish code of conduct for research integrity and procedures for handling alleged violations of research integrity in Finland. <https://tenk.fi/en/research-integrity/tenk-guidelines>

24. Wahlfors, L., & Häyrynen, O. J. (2019). Assessment of research quality and impact in Finnish universities (Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2019:22). <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-649-2>

25. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022, January 12). Pro zatverdzhennia Poriadku prysudzhennia stupenia doktora filosofii ta skasuvannia postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27 lypnia 2016 r. № 567 [On approval of the Procedure for awarding the degree of Doctor of Philosophy and repeal of the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 27, 2016 No. 567] (Resolution No. 44). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF>

26. Drach, I., Petroye, O., Borodiyenko, O., Prykhodkina, N., Reheilo, I., Saiuk, M., & Slobodanyuk, O. (2024). Otsiniuvannia yakosti doslidnytskoi diialnosti universytetiv na osnovi pryntsyviv i pidkhodiv vidkrytoi nauky [Evaluating the quality of university research activity based on the principles and approaches of open science] (I. Drach & O. Petroye, Eds.). Institute of Higher Education of the NAES of Ukraine. <https://doi.org/10.31874/978-617-7486-47-2-2024>